საქართველოს სოც.-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტია — დრ. შუაგარ. კომიტეტის ორგანო.

სოციალისტ-ფედერალისტი

შაბათი აპრილის 16

1921 წ.

ფასი 30 მანეთი

რედაქციის მისამართი:
დამფუძნებელი კრების ქ. № 6
ტელეფონი 12—29

მიიღება ხელის მოწერა
„სოციალისტ-ფედერალისტზე“
სახლში მიტანით გაზეთი ღირს თვეში 1500 მან.

ელისაბედ დიმიტრის ასული ნ[illegible]თიშვილი, თამარი ილიას ასული, ი[illegible] ზია ისიდორეს ძე და ოთარი შ[illegible]ის ძე იოსავა აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ რომ კვირას, აპრილის 17-ს 1921 წ. ნიკოლოზის ეკლესიაში (ვერაზე) გადახდილ იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი ქალიშვილისა, დისა, ცოლის დისა და დეიდას,

ნინო ილია ნათიშვილის ასულის ხოშტარიას,

წირვის დასაწყისი დილის 10 საათზე. 805

ყოფ. სამხედრო სკოლის კურსის ოფიცერი კ. პ. ცალ[illegible] თომას ძე ხომ[illegible]რია აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ დაუვიწყარი მეუღლის

ნინო ილია ნათიშვილის ასულის ხოშტარიასი

ორმოცი დღის გარდაცვალების თავზე წირვა და პანაშვიდი დანიშნულია წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაში (ვერაზე) კვირას, აპრილის 17-ს 1921 წ. წირვა დაიწყება დილის 10 საათზე. 805

კვირას, 17 ამა აპრილს, კუკიის წმინდა ნინოს ეკლესიაში, გადახდილ იქნება 40 დღის წირვა და პანაშვიდი

არჩილ ფირანის ძე გოცირიძის

სულის მოსახსენებლად—რასაც განსვენებულის მეუღლე სარა ივანეს ასული აუწყებს ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობთ. 792

ლევან გიორგის ძე და სალომე სოლომონის ასული ჯანდიერები, იოსებ [illegible]მის ქობულიშვილი, გიორგი და მიხეილ ლევანის ძე ჯანდიერები, ეკატერინე ლევანის ასული და ალექსანდრე გიორგის ძე მაჭავარიანები, ბარბალე ლევანის ასული და გიორგი დიმიტრის ძე ვაჩნაძეები, მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ რომ გმირული სიკვდილით დაიღუპა პირველთა შვილის-შვილი, ხოლო დანარჩენების ბიძაშვილი იუნკერი სამხედრო სასწავლებლის ახალგაზრდა

ოსიკო ჯანდიერი

პანაშვიდი გადახდილ იქნება კვირას, აპრილის 17-ს, 12 საათ. ქაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში. 811.

გმირულად დაიღუპა კოჯორის მაღლობზედ სამხედრო სასწავლ. იუნკერი

ოსიკო ჯანდიერი

რასაც მწუხარებით აუწყებენ ნათესავებს, მეგობრებს და ნაცნობებს მშობლები ივანე ლევანის ძე და სოფიო იოსების ასული ჯანდიერები, და მარო ივანეს ასული და მეუღლე მისი გრიგოლ ლუარსაბის ძე ავალიშვილი, ძმები: გიორგი და ილია. წირვა და პანაშვიდი დანიშნულია კვირას, აპრილის 17 ს 1[illegible] საათზედ, ქაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში. 811

კვირას აპრილის 17-ს 1 საათზე დიდუბის ეკლესიაში, პანთეონში, გადახდილი იქნება წლის თავზე პანაშვიდი ძვირფას და დაუვიწყარ

ვასილი ილიას ძე რცხილაძისა

რასაც აუწყებენ ნათესავთ ნაცნობთ და მეგობართ გულდამწვარი მეუღლე ელენე მიხეილის ასული, შვილებით: ალექსანდრე, ზაზო, მიხეილი და გულბათი. 809

გამომცემლობა „სორაპანი“
(მიხ. გაჩეჩილაძისა)

მარიჯან

ლექსები. რვეული პირველი.
ფასი 150 მ.
იყიდება ქ. შ. წ.-კ. ს-ის მაღაზიაში.

მეაბრეშუმეთა საყურადღებოდ

თანახმად მიწათმოქმედების დადგენილებისა იმ მეაბრეშუმეთ, რომელთაც გასულ წლის პარკის მოსავალი ჩააბარეს ქვემო აღნიშნულ ორგანიზაციებს და სათანადო ბარათები (კვიტანციები) ხელში აქვთ მიეცემათ სალი აბრეშუმის თესლი და დამატებითი ავანსის სახით საშიათასი მანეთი ფუთ ჩაბარებულ ნედლ პარკზე. თესლის მისაღებად სწრაფლებლად საჭიროა აპრილის დამლევამდე წარმოდგენილ იქნეს პარკის ჩაბარების ბარათები შემდეგ დაწესებულებებში. ტფილისი—სააბრეშუმო სადგურში (მუშტაიდი) თელავი—რევკომი (ამხ. ნ. საყვარელიძე და მაკარაშვილთან), ზესტაფონი—კოოპერატივთა კავშირში, ქუთაისი—საბრეშუმო სადგურში (ბალის ქუჩა) ხონი—ადგილობრივ კოოპერატივში, ლანჩხუთი—კოოპერატივში, სამტრედიაში—კავშირ „კონა“ და ს. გ. სიხარულიძე თან, ვანი—რევკომში (ივ. კალანდაძესთან). ცაგერი (ლეჩხუმი)—რევკომში (ედ. წერეთელთან, წესი—(რაჭა) რევკომში (ამხ. ივ. ქიქინაძესთან), საჯავახო—კოოპერატივთა კავშირში, საჭამიასერი—კოოპერატივში, ჩოხატაური კოოპერატივთა კავშირში, ხიდისთავი—რევკომში, ოზურგეთი. კოოპერატივთა კავშირში, ხაგომარი—კოოპერატივში, ნატანები—კოოპერატივთა—კავშირში, სუფსა—კოოპერატივში (ა. დოლიძესთან). ლანჩხუთში—კოოპერატივთა კავშირში, აბაშა (სამეგრელო)—კოოპერატივთა კავშირში, ბანძა—კოოპერატივში, ახალ სენაკი—რევკომში. გრ. სალაყაიასთან), წობი—კოოპერატივი, ზუგდიდი—რევკომში, და კოოპერატივთა კავშირში, ოქუმი ივ. გეგიასთან და ოჩემჩირე-დრანდაში სურუჯის კოოპერატივთა კავშირში.

მიწათ მოქმედების კომისარიატის კოლეგიის წევრი ე. გაწაძე.
მეაბრეშუმეობის ინსპექტორი ი. ქუთათელაძე.

კვირას, აპრილის 17 ს, დილის 12 საათზე

დანიშნულია ქართული კლუბის წევრთა საგანგებო საზოგადო კრება

დღის წესრიგი:

1. განხილვა და დამტკიცება ანგარიშებისა
2. მიმდინარე საკითხები.

კრება კანონიერად ჩაითვლება რა მცირე წევრთა რიცხვიც უნდა გამოცხადდეს.
794

საქართველო.

ტფილისის რუსულ პრესაში ჩვენ ალაპარაკდნენ საქართველოს საკითხზე. ასეც უნდა მომხდარიყო. ქ[illegible] ამ ბოლო დიდმა ტკივილებმა დაიბუდა, ეს უნდა ეგრძნო ყველას. საქართველოს მშრომელი ხალხი რომ ოვაციებს ძარ[illegible] თავს სიტყვა „საქართველოს“ ხსენებაზე, უნდა დაენახა ყველას, და საქართველოს დამოუკიდებლობის თვის განწირულ გმირთა დაკრძალვაზე ამეტყველებული ტრაურის დუმილი უნდა ღრმად დაეფიქრებინა ყველა ძიაზროვნე ადამიანი. ფაქტი, ღებული თავისი გარეგნული სახით, რასაკვირველია საბუთს იძლეოდა ამ-გვარ განცხადებებისათვის. გარეშე ძალის ბრძოლით შემოსვლა უსათუოდ აფიქრებინებდა საქართველოს დამოუკიდებლობის საფლავზე ჩავარდნას. და ის კი, ვინც არასოდეს არ ყოფილა საქართველოსთან, ვინ თავის გაუმართლებელ არსებობას საქართველოს საზიანოდ ანდომებდა, ალრჭენდა ქანგიან კბილებს, და დამალ კვერცხის სუნს აორთქლებდა ირგვლივ.

ატმოსფერო იქნებოდა და შეიქმნა ისეთი მძიმე ქართველებისთვის და ისეთი ძაფუჭი ჩვენი მტრებისთვის, რომ საჭირო იყო მათი ამეტყველება, ვის თვალსაც გამოეწვია ეს ლოთი-მეორის საზიზღარი გამჟღავნება. და „წითელი ვარსკვლავი“ („Красный воин“) მე XI არმიის ორგანო, მოქ. კლუბის პირით გარკვეულად ლაპარაკობს მათი ძალების მისწრაფების შესახებ. ჩვენ არა გვაქვს არავითარი უფლება არ დავიჯეროთ ეს ოფიციალური განცხადება. მით უმეტეს, რომ ეს მიზეზი ჩვენთვის მაშ განცხადებამდეც ნათელი იყო. პოლიტიკური სიცრუე უნდა ყოფილიყო იმის ფიქრი, რომ რუსეთის კომ. ხისტებს ამ ომში პირდაპირ საქართველო ინტერესებდათ. როგორც გერმანიის მიერ ბელგიაზე გადავლა არ ნიშნავდა ბელგიის დაპყრობის მიზნით მომხდარ ოპერაციას, ისევე წითელი აშკრის პირდაპირ მიზნად არ უნდა დავსახოთ საქართველოს დაპყრობა. თვალსაჩინოდ უფრო შორისკენ უნდა გავწიოთ, და მაშინ კი დავინახავთ იმ ფართე, ქვეყნიერ მასშტაბით აღნიშნულ გეგმას, რომელნიც ქვეყნიერ მასშტაბითვე მოქმედ იმპერიალიზმის წინააღმდეგ აქვს მიმართული კომუნისტურ შტაბს.

და მოქ. კლების პირით „Красный воин“—ი გარკვეულად ამბობს:—„წითელი არმია მოვიდა რა საქართველოში, შექმნა ახალი დასაყრდნობი პუნქტი პროლეტარულ თავისუფლებისათვის, რომ გამაგრებულმა წაიწიოს აღმოსავლეთის მშრომელ მასხებიან. და დაამაოს საერთაშორისო კაპიტალი.“ ხოლო საქართველოს დამოუკიდებლობის შესახებ ამბობს:—„საქართველო არის სრულიად დამოუკიდებელი სახელმწიფო. როგორადაც ითვლებოდა უწინდელი „მენშევიკური საქართველო.“ როგორც ჰხედავთ, გარკვეულად არის ნათქვამი. მაგრამ ამ გარკვეულად თქმას გარკვეული საქმეც უნდა მოჰყოლოს იმ წითელმა მეომარმა, რომელიც ასე პირდაპირ ურჩ[illegible] მის თავზე ძრწოლილ ქართველებს. ამ საქმისთვის კი ასპარეზი დიდია. ჩვენდა საუბედუროდ უნდა აღინიშნოს ის გარემოება, რომ მოქ. კლუბის პატიოსან განცხადებებს ლიოსეის უკუ-რგავს სწორედ იმ არა ქართველ ელემენტების საქმიანობა, რომელთ ადრევეთაც მიძღვნილია „წითელი მხედრის“ წერილი.

მოქ. კლერი სწერს იმის თაობაზე, თუ რას ფიქრობენ ქართველები და არა-ქართველები კომუნისტურ ლაშქრის შემოსვლის გამო. ეს საჭირო იყო. მაგრამ უფრო საჭირო იყო [illegible] ის[illegible], თუ რას აკეთებს არა-ქართველთა ელემენტების საქმიანად მ[illegible]ლი ნაწილი, და აქვს თუ არა ქართველ ძასსას ამ „კეთილის“ მიღებით აფიქრონოს ის, რასაც [illegible] წერილის ავტორი. ამაზე უნდა დაიფიქროს საკითხი, და თუ ამე დარწმუნდა, მაშინ ჩვენთან ერთად მოქ. კლერიც იტყვის, რომ ქართველობას აქვს უფლება ისე ფიქრის, როგორც ჰფიქრობს. ამ ფიქრის გასაფანტავად საჭიროა დიდი აგიტაცია, მაგრამ დეკლარაციებით კი არა მხოლოდ, საქმითაც. საქმე უნდა გამოჩნდეს ის მაღალი მიზანი, რომელსაც ისახავს წითელი ლაშქარი, და ეს საქმე იქნება საუკეთესო აგიტაციაც იგივე საქმე შექმნის საქართველოში იმ მტკიცე საფუძველს, რომელსაც ეძებენ კომუნისტები, აღმოსავლეთის რთულ და ძნელ პრობლემის გადასაჭრელად, და თუ ნათქვამს ხორცსაც შეუსხამენ დარწმუნებული უნდა იყვნენ, რომ საქართველოს მშრომელი ხალხი შეავსებს რევოლიუციონერთა თავ-დადებულ ავანგარდს. საამისო ძალაც შესწევს დ[illegible] ტემპერამენტიც.

მოქ. კლერი წითელი ლაშქრის მიზნებ შორის ინსტრუქტორობასაც ასახელებს. ახალი ცხოვრების ინსტრუქტორზედ მოსულთ, ქართულის დარაჯობაც ჰმართებთ, და როდესაც საქართველოს დამოუკიდებლობის სადარაჯოზე ქართველი მახვა დაინახავს რუს წითელ არმიელს, აი მაშინ შეიქმნება ის ნორმალური პირობა, რომელმაც უნდა დააკავშიროს განთავისუფლებული და წითელ დროშის ქვეშ დამდგარი ყველა ერები, საკუთარ ეროვნულ დროშებით.

რუსეთის წითელმა ლაშქარმა უნდა ხმა ჩააკმენდინოს ყველა იმათ, ვინც ქართულის წინააღმდეგ ჰლოქმედობს, და რომ ჰმოქმედობს, ამის საბუთს მრავლად იძლევა ჩვენი სინამდვილე.

ჩვენს გაეროვნებულ სახელმწიფოს რომ უკარგავენ ქართულ ერს, დამოუკიდებელ სახელმწიფოს მთავარ ატრიბუტებს რომ უკარგავენ ძალას და ანელებენ, აქ უნდა გაისმას წითელი მხედრის ხმა: რ როდესაც ეს ხმა შეუერთდება საქართველოს მშრომელი ხალხის

ხმას, მაშინ ყველა ურწმუნო დარწმუნდება და იქვებიც დაიმარხებიან. მაშინ ყველასთვის გახდება ნათელი ის მიზნები, რომელნიც ამოძრავებენ რევოლიუციის თამამ მებრძოლებს, და საქართველოც, როგორც აღმოსავლეთის ერთა შორის ყველაზე თაოსანი და კულტურული, გადიქცევა კომუნიზმის საუკეთესო აგიტატორად აზიის ერთა თვალში. მაშინ ევროპის პროლეტარიატიც ნდობით შეხედავს რუსეთის კომუნარებს, და ყველა დარწმუნდება, რომ კომუნისტური რევოლიუცია იმპერიალისტურ მიზნებს კი არ ისახავს, არამედ ქვეყნის მასშტაბით ცდილობს იმპერიალისტურ მიზნების განადგურებას ამ მხრივ არის მუშაობა საჭირო

„Красный воин"-მა უკვე სთქვა ასო ანი. უნდა სთქვას ბანიც. სიტყვას საქმე უნდა მოჰყვეს, საქართველოს სუვერენული უფლებების დამცველად უნდა დაინახოს ქართველმა მუშამ რუსის მხედარი, და როდესაც „**საბჭოთა საქართველო იხევე დამოუკიდებელი იქნება, როგორც ითვლებოდა მენშევიკური საქართველო**", მაშინ გარკვეულად ვამბობთ, აღარ იქნება საშიში ის მიქმა-მოთქმა, რომელიც დარჩება.

ის იქნება მართლა კონტრ-რევოლიუციონერთა ბუტბუტი, რომელთ უკმაყოფილებაში მხოლოდ მძარცველის და მოსისხლის ნოტა იხმაურებს. ჩვენ მათ ანგარიშს არ გაუწევთ. დღე დღეობით კი, როდესაც ეს უკმაყოფილება არეულია, ჩვენ უნდა მოვახდინოთ მისი გარჩევა. ამ დიდი უკმაყოფილებიდან უნდა გამოვყოთ მაღალი და ფაქიზი ეროვნული სევდა, ქართული გულის ტკივილი უნდა მორჩეს სასწრაფოდ, ქართული დუმილი ქართულმა ქრიახულმა უნდა შესცვალოს, და რაც დარჩება ამ დიდი უკმაყოფილებიდან, იმას დაჰფარავს და მოსპობს კიდეც თავისუფალ საქართველოს ეროვნული და სოციალისტური დღესასწაული.

ვახტანგ კოტეტიშვილი.

რა უნდათ სომხებს?

2.

1830 წლის შემდეგაც რუსეთის მთავრობა ძალიან ცდილობდა ამიერ-კავკასიაში სომხობის გამრავლებას. განსაკუთრებით დიდი ტალღა წამოვა სომხობისა ჩვენს მხარეს 1877-8 წლის ომის შემდეგ, როდესაც ჩვენში გადმოასახლეს 250 ათასი სომეხი. სომხების გამრავლების საქმე ოდნავადაც არ შეწყვეტილა მეოთხმოცე წლებში, ხოლო ერთგვარი სისტემატიური ხასიათი სომხობის გამრავლებისა ჩვენში მიიღო სევე ვარანცოვ-დაშკოვის და კრივოშეკინის ხანაში. ამ ხანაში სომხების შემოსვლა ამიერ-კავკასიაში აღემატება 500 ათასს სულს.

მთავრობის სომხებისადმი ასეთი დამოკიდებულებით თან და თან შეიცვალა ერევნის გუბერნიის სახეც. 1916 წლის იანვრისათვის ხომხობა ირიცხებოდა მკვიდრი 588 ათასი სული, თათრობა—394 ათასი. თვით ქალაქ ერევანში სომეხი მკვიდრი იყო 12 ათასი, თათარი—9 ნახევარი ათასი. სულ იყო ქალაქ ერევანში:

	სომეხი	თათარი
1830 წელს—	4 132	7.331
1916 „ —	37.223	12.566

ეს განსაცვიფრებელი ცნობა, რომლის პირველი წყარო თვით ერევნის წერილები და მოღვაწეები არიან სავსებით გვაუშკარავებს იმ ხელოვნურ ზომების ძალას, რომლითაც მოხდარა ხელოვნურად სომხების გამრავლება ერევანში და ამავე ხელოვნურად შემცირება თათრების. მაშინ, როცა თათრობის თითქმის არაფერი მიმატებია, სომხები გამრავლებულან ცხრაჯერ. მეცხრამეტე საუკუნეში მოახდინეს ერევნის ხელოვნურად გასომხება, თუმცა 1916 წლისათვის ერევანში მკვიდრი სომეხი ირიცხებოდა მხოლოდ 12 303, ხოლო არამკვიდრი კი 24.920 სული *) ესე იგი დღესაც ერევანი გამოქცეულ დაუდრეგელთ მცხოვრებ სომხების ქალაქია და არა მკვიდრი სომხის მოქალაქეებისა.

— ჩვენ აქვე ერთი რამ უნდა განვაცხადოთ. ეროვნულად, ფიზიკო-გეოგრაფიულად და ეკონომიურად თანამედროვე სომხეთი ძალიან ნაკლებად წარმოადგენს პირობათა იმ ქსელს რომელიც სუვერენულ სამშობლოს შესაქმნელად აუცილებელი პირობაა ჩვენ ვიცით, რომ საზოგადოებრივ ცხოვრების სარბიელზე სომხეთის ცოცხალი ძალა სრულიად არ ამჟღავნებდა გაკვეთილ, აშკარა, მტკიცე ეროვნულ ნებისყოფას, ჩვენ არ ვხედავდით და არც ამ ჟამად ვხედავთ სომხეთის ხალხის შეგნებულ ბრძოლას სამშობლოს დამოუკიდებლობისათვის. სომხეთის მთელი კულტურა, სომხის ერის მთელი პსიხიური ძალანი, ტრადიციები ახლო მომავლისა ჩვენ გვიმტკიცებს ეხლავე ნათქვამს.

სამშობლოს სიყვარული და ეროვნული ტერიტორიისათვის თავდადების გრძნობა ადამიანის სისხლში გროვდება მრავალი საუკუნის განმავლობაში, პაპა და მამათა ძვლები, მათი გადახდილი ომები, ძვლების ფანტვა, სისხლის რთხევა და თავდადების სილამაზე ქმნიან იმ უხილავ გრძნობებს, რომელსაც სამშობლო სიყვარული ეწოდება. ისტორიული ბინადრობა. ნოყიერი მამული, სურნელოვანი და სამო ჰავა, ზურმუხტიანი მთა ველი, ქვეყნის გაშლილი იერი და ბუნებრივი კასები, კიდევ უფრო დიდი მიზნებისა და ქვეყნებისაკენ ქმნიან პირობათა იმ კომპლექსს, რომელის სჭედს ადამიანში ეროვნების სახეს, რაიცა აღვივებს ხალხში სამშობლოს სიყვარულს.

ეხლავე ვამბობთ, რომ თანამედროვე სომხეთის ძალებს ეს პირობები მეტად სუსტად აქვთ. მცირე ცნობები, რომელიც ჩვენ მივიყვანეთ ზემოთ და პირველ წერილში გვეუბნება ერთ რასმეს ამიერ-კავკასიაში მკვიდრი სომხეთი არ არსებობს, არ არის მკვიდრ სომხეთა ისტორიული ცხოვრება, ისტორიული ტრადიცია, ისტორიული კულტურა, არ არის შემუშავებული ისტორიული კონფიგურაცია ტერიტორიის, ხელოვნების, ბრძოლის, ესე იგი არ არის შემადგენელი ფაქტორები სამშობლოს მცნებისა, ეროვნული სიყვარულისა, მამულიშვილური გრძნობისა. ყოველივე ეს ისტორიულად აკლია ჩვენში ჩამოსახლებულ სომხობას და ამ თვისებების უქონლობას იგი სომხობა ფეხის ყოველ გადადგმაზე ამჟღავნებს.

ეს არის მხოლოდ ერთი ფაქტორი სომხობის ეროვნული სულის სიღატაკისა, ეს არის უმთავრესი მომენტი სომხურ სამშობლოს სიღარიბისა. მაგრამ არის სხვა დიდი ფაქტორები, რომელნიც სავსებით გვიაშკარავებენ ჩვენ სომხების ეროვნულ და კლასობრივ პრინციპებს, პოლიტიკას.

ჩვენ არ შეგვიძლიან ყურადღება არ მივაქციოთ ტერიტორიის სიფართოვეს, ტოპოგრაფიას, საერთო კონფიგურაციას და იმ სიმდიდრეს, რომელსაც ეს ტერიტორია შეიცავს. დიდი ტერიტორია ერის ეკონომიურ სიცოცხლის დაუშრეტელი წყაროა, უსაზღვრო პოტენციაა გარდა ამისა ხელსაყრელი მდებარეობა ტერიტორიისა მეტად საყურადღებოა ხალხის ქონებრივი ძლიერებისათვის, ხოლო ხალხს ხშირად იმიტომაც უყვარს თავისი სამშობლო, თავისი ტერიტორია, რომ ის მდიდარია ბუნებრივი განძეულებით, რომ ისლამაზია კოხტაა გარეგნულად დ სურნელოვანი, მიმზიდველი დ საღია საერთო კლიმატის თვალსაზრისით. ესთეტიურ გრძნობას, ბუნების სურათებს, ქვეყნის სიმდიდრეს გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ხალხის ხასიათზე, ხალხის სამშობლოსადმი დამოკიდებულებაზე, ხალხს თავისი სამშობლო იმდენად უყვარს, რამდენადაც ის უხვია სიმდიდრით, რამდენადაც ის თვალწარმტაცია, მიმზიდველია და დიადი ამ მხრივ რომ გავეცნოთ სომხობის ქვეყანას ამიერ-კავკასიაში ჩვენ კიდევ უფრო ადვილად გავიგებთ თუ რად არის, რომ სომხებს სომხეთიდან სხვაგან და ჩვენს ქვეყანაში შემოსვლა არ უხარიათ, რომ მათ დღესაც არ აქვთ ნუყრული კავშირი თავის სამშობლოსთან, თუ რად არის, რომ ჩვენ ვეღარ გავარჩევთ სომეხი, რომელსაც ერთი სამშობლო ჰქონდეს, მარტო ერთი სამშობლოს ცვლილი და არა რამდენიმე ერთსა და იმავე დროს. ვერ ნახავთ ვერც ერთ ადამიანს ჩვენში სომხის გარდა, რომელსაც ასე ეადვილებოდეს თავის ეროვნებაზე უარის თქმა და თავის სამშობლოს დავიწყება, როგორც სომეხს. სულ უკანასკნელ დრომდე სომეხს სომხური ენის სცხვენოდა კიდეც და ის ოჯახში ან რუსულს ავრცელებდა, ან ქართულს. ტფილისში მყოფი სომეხი სრულებით არ ამბობს, რომ ის ერევნის მოქალაქეა, თუმცა იგივე სომეხი ერევანში ერევნის მოქალაქედ სთვლის თავის თავს. ასეთი უპიროვნობა, აქეთი უთვისტომობა და ეროვნული თავმოყვარეობის გაბახება მხოლოდ სომხებში შეგვიძლიათ დაინახოთ და ამ სამწუხარო გარემოებას აქვს მეტად ღრმა საპატიო ობიექტიური მიზეზები. ჩვენ ეს მიზეზები უნდა დავანახოთ მკითხველებს.

გავითვალისწინოთ ტერიტორიალური მდგომარეობა. დღევანდელ ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკებში—საქართველოში, აზერბეიჯანსა და სომხეთში უნდა ჩაითვალოს: საქართველოში—ტფილისის გუბერნია, ქუთაისის გუბერნია და სოხუმის ოლქი **) აზერბეიჯანში—ბაქოს და განჯის გუბერნიებში,—სომხეთში—ერევნის გუბერნია და ყარსის ოლქი. ამ მიდამოებს უჭირავსთ.

აზერბეიჯანს—73	ათასი	ოთხკ.	ვერს.
საქართველოს—60	„	„	„
სომხეთს—39	„	„	„

აქედან ვხედავთ, რომ ამიერ-კავკასიაში სომხეთი ტერიტორიალურად ყველა რესპუბლიკაზე უმცირესი რესპუბლიკაა. უღატაკესი მხარეა. ამ უხსავე უწყო მდგომარეობაში, სომხობა თავის სახელმწიფოში ხალხის საერთო რაოდენობის მხრივ, რასაც ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს კულტურისათვის. სულ ირიცხება:

აზერბ. რესპუბლ.	—2.556	ათასი	სული
საქართველოს „	—2.717	„	„
არარატის . „	—1.484	„	„

ამიერ-კავკასიის არც ერთ რესპუბლიკაში არსად ისე მცირე ხალხი არ არის, როგორც სომხეთში. ამგვარ დ ტერიტორიალურად და ეთნოგრაფიულად სომხობა გაცილებით ნაკლებ მასალას იძლევა სახელმწიფოს აღმშენებლობისათვის, ვიდრე აზერბეიჯანი და საქართველო.

თვით მოსახლეობის თვალსაზრისით ამიერ-კავკასიაში საქართველო ყველაზე კომპაქტურია, დ სახლიბული ერთ ოთხკუთხედ ვერსტზე მოდ ოდა:

აზერბეიჯანში	—80	სული **)
სომხეთში	—35	„
საქართველოში	43	„

სომხის ხალხის ეს ტერიტორია არც ერთი იმ თვისებით არ არის აღჭურვილი, რომ ხალხის მთელი სიცოცხლე, ხალხის სიყვარული მიიზიდოს, მოაჯადოოს საზოგადოებრივი. სომხეთის ტერიტორია იშვიათი ტერიტორიაა ვრცელში თავის სიღატით, სიმახინჯით, მავნებლობით. თქვენ ხშირად გაიგონებთ სომხეთის რესპუბლიკის შესახებ გამოთქმას—„არარატის რესპუბლიკა", ეს არარატი სომხეთის უდიდესი მთაა, მაგრამ არავის ისე არ სძულს თავისი მთა, როგორც სომეხს მკვიდრი ხალხი არარატის მთას უწოდებს მუტენ აშხარს, ესე იგი ისეთ ბნელეთის ქვეყანას, სადაც ალქაჯები ბუდობენ. სომხების სატახტო ქალაქი ერევანიც მეტად ცუდი ასოციაციის მომგვრელია ხალხისათვის, თვით სომხების აზრით სიტყვა ერევანი წარმოიშვა სიტყვა „ერეულ"-დან, რაიც ნიშნავს გაშრობას, გახმობას და მართლაც ეს არა სასიამოვნო სახელები და ასოციაციები იმ არა სასიამოვნო ბუნებიდან მომდინარეობს, რომელსაც მთელი სომხეთი წარმოადგენს.

თედო ღლონტი.

*) ზოგიერთ დიდ მაზრაში დღესაც თათრობა სჭარბობს სომხობას. ირიცხებოდა მაგალითად:

	თათარი	სომეხი
ეჩმიაძინის მაზ.—	60 632	32 686
შარურო დარალაგეზ.—	60.352	29.165

**) ჩვენ განზრახ შევამცირეთ აქ საქართველოს ტერიტორია. ტექსტში აღნიშნულ ტერიტორიას ჩვეულებრივად უნდა მიემატოს ეხლა ბათომის მხარე და ზაქათალა, რომელნიც ისტორიულად, ეთნოგრაფიულად და კულტურულ ეკონომიურად საქართველოს განუყრელი ნაწილებია. მიუხედავად იმისა ამ მხარეთა ძალას ეხლა მაინც იტოვებთ უყურადღებოთ.

***) მხედველობაში არ არის მიღებული ბაქოს სამრეწველო რაიონი, რომელიც ქვეყნის დასახლების სურათისათვის არ არის დამახასიათებელი.

ახალი ამბები

— **1-ლ მაისის დღესასწაული.** კომუნისტური პარტიის ცენტრალურ კომიტეტის თაოსნობით, გრუზავროსტასთან დაარსებულია განსაკუთრებული კომისია კომუნ. პარტ. ცენტრ. კომიტეტისა, კომუნ. პარტ. ტფილ. კომიტ. არმიის პოლიტ. განყ. ფრონტის, კავშ. საბჭ. სახალხო განათლების კომისარიატის და გრუზავროსტას განყოფილებების წარმომადგენლების 1-ლი მაისის სადღესასწაულო წესის შესამუშავებლად შესდგა უკვე ცენტრალური კომისიის ორი სხდომა, რომელმაც თავის შემადგენლობიდან გამოჰყო ცალკე ქვე-კომისიები: სათეატრო, სამხატვრო, საბავშვო, და მსვლელობის ორგანიზაციისა.

წინასწარი გეგმა დღესასწაულის მოწყობისა უკვე მზადაა, რიგს გამოც ცენტრალური კომისია აპირებს მოაწყოს დღესასწაული არა მარტო ტფილისში, არამედ პროვინციებშიც. კომისიის შუამდგომლობით საქართველოს რევკომმა გადასდო ამისათვის საჭირო თანხა, სათეატრო კომისიამ აპრილის 12 მოახდინა კრება, რომელსაც დაესწრნენ ყველა თეატრების წარმომადგენლები, შემუშავდა წინასწარი გეგმა სათეატრო წარმომადგენლებისა მაისის 1-ლს დღეს, რომელიც უნდა ეცნობოს ცენტრალურ კომიტეტის გადასასინჯად და დასამტკიცებლად. ამ სხდომაზე არჩეულ იქმნა განსაკუთრებული რეჟისორთა საბჭო: მარჯანის, პერესტიანის, ერანოვის, აბაშიძის, ფომინის და ტუგანოვის შემადგენლობით. ამ საბჭომ უნდა შეიმუშაოს გეგმა საზეიმო სპექტაკლისა და სახალხო წარმოდგენებისა. მუშაობა სწარმოებს სასწრაფოდ.

— **ხელოვნება. „პრიყვი".** აპრილის 11 ქართულ კლუბის თეატრში მაქოდან ჩამოსულ ტფილისისთვის ახალ ანსამბლით დადგმულ იქმნა კონსტანტინოვის პიესა „პრიყვი", პიესა ავტორმა დასდგა.

— **ს. ს. რ. შინაგან საქმეთა სახალხო კომისრის ბრძანებები.** 1) შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის იურისკონსულტი და იმავე კომისარიატის დროებით ზოგად განყოფილების გამგის თანამდებობის ასრულებელი მ. ა. მატვეევი დაშვებულია იძულებითი ნამუშაოს განყოფილების გამგის თანამდებობის დროებით ასრულებლად და შინაგან საქმეთა კომისარიატის ბანკის გამგედ, იურის კონსულტის თანამდებობაზე დატოვებით და ზოგად განყოფილების გამგის თანამდებობის დროებით ასრულებლობისაგან განთავისუფლებით 2) ა. ს. ჩიქოვანი დაშვებულია ზოგად განყოფილების დროებით გამგის თანამდებობის ასრულებლად, 3) ა. ს. ქიჯაია ინიშნება ტფილისის საგანგებო მილიციის უფროსად, ი. ს. თალაკვაძე კი უფროსის თანაშემწედ ტფილისის მაზრის მილიციის უფროსისა. 4) შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის რწმუნებული ქუთაისის გუბერნიაში, სოხუმში და ბათომის ოლქში რ. გოკობია განთავისუფლებულია სამსახურიდ ნ.

— **საქართველოს რკინის გზებზე.** დებულება რკინის გზის უფროსის სამხედრო თანაშემწისა. (ამოღებული ბრძანება № 54 2 აპრილიდან ა—წ) სამხედრო უწყების ფართე გავლენის და თანამშრომლობის გაძლიერების მიზნით რკინის გზის ექსპლოატაციის საქმეში და გზაზე დანიშნულ სამხედრო ნაწილების და ორგანიზაციების გამოსაყენებლად სამართველოს მოქმედების შეთანხმებით და შესაფერებლად ჯარის გადაყვანა—გადმოყვანაში, ინიშნებიან გზებზე, რომლებიც სრულიად ეუ წილობრივ გზათა კომისარიატის და ცენტრალური სამმართველოს.

სამხედრო მიმოსვლის ურთიერთი შეთანხმებით, შედიან სათანადო ფარგლებში, რკინის გზის გამგის განსაკუთრებული თანაშემწენი, ქვემოაღნიშნულ საფუძველზე: 1) რკინის გზის მართველის სამხედრო თანაშემწე (რკინის გზის უფროსის მოადგილე) ინიშნება ცენტრალურ სამმართველოს სამხედრო მიმოსვლის და გზათა კომისრის ურთიერთ შეთანხმებით ჯარის გადასხმის ადგილობრივ გამგე.—3. რომელსაც ამ შემთხვევაში ეწინიშნება მე 3 თანაშემწე გამგისა. 2) სამხედრო თანაშემწე რჩება სამსახურში ეჯემეგირით სამხედრო უწყებიდან, კერძოთ სამხედრო მიმოსვლის ორგანოდან, ჩაირიცხება სამსახურში [illegible] საქმეთა [illegible] დაკისრებულ [illegible] ოპათა შესრულებაში სამხედრო თანაშემწე ექვემდებარება გზათა მმართველის და გზათა მიმოსვლის კომისარის, რკინის გზის მართვის საერთო დებულების თანახმად: სხვა დანარჩენ შემთხვევებში სამხედრო თანაშემწე უშუალოთ ექვემდებარება სამხედრო მიმოსვლის ცენტრალურ სამმართველოს:

4) სამხედრო თანაშემწეს, გზათა მართველის დავალებით, შეუძლია დაეკისროს, ამ დებულებაში აღნიშნულ სხვა მოვალეობათა გარდა, საპასუხისმგებლო ხელმძღვანელობა რკინის გზის დანგრეულ ლიანდაგის აღდგენა, გზის მთავარ ადგილების ექსპლოატაცია, მატარებლების შეკეთება და სხვა.

4) სამხედრო თანაშემწე აერთებს და აწესრიგებს მუშაობას სამხედრო უწყების ორგანიზაციების და ყველა ნაწილებისას, რომელიც დანიშნული არიან გზებზე სამუშაოდ და პასუხს აგებს ამ ორგანიზაციების დ ნაწილების სათანადო გამოყენებისათვის, მათი შემადგენლობის, სპეციალობის და მომავალ სამუშაოს მიხედვით.

5) სამხედრო თანაშემწე, დანიშნული ან დროებით მოვლინებული რკინის გზის მუშაობაზე, სამხედრო უწყების ორგანიზაციების და ყველა ნაწილებისათვის, და აგრეთვე ორგანიზაციით შეკავშირებულ რკინის გზის მუშებისათვის, უფროსად ითვლება დივიზიის უფროსის უფლებებით, მათ მიერ იმ დანიშნულების შესაძლებლათ, რომლისათვის ისინი დანიშნული ან მივლინებული არიან რკინის გზაზე.

6) სამხედრო თანაშემწის ხელში გადადის სამხედრო მიმოსვლიდან ჯარის გადაყვან - გადმოყვანის ადგილობრივ გამგის ყველა უფლება მოვალეობანი, მისივე ხელში გადადის ამ გამგის სამმართველო.

7) ამასთანავე სამხედრო თანაშემწის გამგებლობაში და განკარგულებაში გადადის სხვათაშორის: 1) ზ. კ. ს. უბნის და სადგურის კომენდატები და 2) რკინის გზის დარაჯობა, ამასთანავე მათთან დამოკიდებულების დროს სამხედრო თანაშემწეს ეძლევა ზ. ტ.—ს მოვალეობანი და უფლებები.

8) სამხედრო თანაშემწე, როგორც გზის გამგე გ ნსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს, რათა დიდის ყურადღებით იქმნას შესრულებული დანიშნულებანი და ბრძანებანი, რომელსაც რკინის გზა ღებს დადგენილების წესით სამხედრო მიმოსვლის ცენტრალურ სამმართველოდან და რაიონების და ლაშქრის ფრონტის სამხედრო მიმოსვლის უფროსისაგან.

9) სამხედრო თანაშემწე მოვალეა წარუდგინოს ფრონტის სამხედრო მიმოსვლის უფროს და სამხედრო მიმოსვლის ცენტრალურ სამმართველოს ყველა პერიოდული და მიმდინარე ცნობები რკინის გზის მოძრაობის და მუშაობის შესახებ, რომელსაც ამ ჟამად წარადგენს ხოლმე ჯარის გადაყვან გადმოყვანის ადგილობრივი გამგენი. ამისდა მიხედვით სადგურის კომენდანტები ყოველგვარ ცნობას გამგის მაგიერ სამხედრო თანაშემწეს აძლევენ. წინადადების ვიძლევი აღნიშნული დებულება მხედველობაში და სახელმძღვანელოდ იქმნეს მიღებული.

— **ქალაქ ტფილისის სარაიონო რევკომების და განყოფილებების დებულებები ქალაქის რევკომის მიერ დამტკიცებული.**

1. რევკომი არის საბჭოთა ხელისუფლების ორგანიზაციის განსაკუთრებული ფორმა, რომელიც თხოულობს განსაკუთრებულ ზომებს მმართველობის ორგანოთა მხრივ. ე. ი. შექმნა მტკიცე მუშტისა, რომელსაც შეეძლება, ჯერ ერთი მტკიცე რევოლიუციონური წესრიგის დამყარება და შექმნის ისეთ პოლიტიკურ და ორგანიზაციულ მდგომარეობას, რომელიც საშვალებას მოგვცემს ნორმალური საბჭოთა ხელისუფლების ორგანიზაციისა.

2) სარაიონო რევკომები შესდგება ხუთი-წევრისაგან. სარაიონო რევკომები ტფილისის რევკომთან დასაკავშირებლათ, როგორც ტფილისის ტერიტორიაზე უმაღლესი ორგანოსთან, მყარდება წარმომადგენლობა სარაიონო რევკომი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ბისა ტფილისის რევკომთან, რისთვისაც სარაიონო რევკომები გზავნიან თავიანთ წარმომადგენლებს ტფილისის რევკომში სათათბირო ხმით, იმ კრებებზე კი, რომლებიც იხილავს განსაკუთრებულ მხოლოდ სარაიონო რევკომების (გამოტოვებულია)

3) რაიონრევკომები უშუალოთ ექვემდებარება ტფილისის რევკომს და წარმოადგენენ ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოს მის გამგებლობაში მყოფ ადგილებში ტერიტორიის იმ საზღვრებში, რომელსაც ემსახურება.

4) სარაიონო რევკომები წარმოადგენენ უმაღლეს ხელისუფლებათა ხელმძღვანელ, ყველაფრის შემკრებს და ყოველ აზრების ორგანოს, რომელიც აერთიანებს თავის რაიონის მცხოვრების ყველა მხარეებს დიდიდან პატარამდი, ცირკულიარულ განკარგულებათა ფარგლებში და საბჭოთა ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოს დადგენილებით.

5) სარაიონო რევკომები ვალდებულნი არიან სისრულეში მოიყვანონ საბჭოთა ხელისუფლების ყველა მიწერილობა და დადგენილებანი, გამოაქვეყნონ და განუმარტონ მთელ რაიონის მცხოვრებლებს დეკრეტები და დადგენილებანი, და აგრეთვე თვალყური უნდა ადევნონ მოსახლეობათა მიერ მათი სისწორი ასრულებას; ასასრულონ რესპუბლიკის ყველა დაწესებულებათა კანონიერი განკარგულებანი, შეაკავშირონ მშრომელნი, ხელი შეუწყონ კულტურულ განმანათლებელ საჭიროებათა დაკმაყოფილებას და აწარმოონ განუწყვეტელი ბრძოლა წერა-კითხვის უცოდინარობის წინააღმდეგ, მოსპონ ბოროტებათა და ძველ წესწყობილების მახურათა გავლენა და მოღვაწეობა, არ მისცენ მათ პოლიტიკურ უფლებებით სარგებლობის შესაძლებლობა, საბჭოების და კონფერენციების არჩევნებში მონაწილობის მიღებით და სხვა; ხელი შეუწყონ სურსათის და სხვათა თანაბარს განაწილებას თავიანთ რაიონის მშრომელთა შორის. მოსპონ სპეკულიაცია და უკანონო ვაჭრობა, თავის დროზე ასრულონ თავისი სახელმწიფოებრივი მოვალეობა, დაიცვან რევოლიუციონური წესრიგი, და ებრძოლონ დანაშაულობას. აწარმოონ აღრიცხვა მოსახლეობათა, პარაზიტულ ელემენტთა, წერა-კითხვის უცოდინართა ამორჩეველთა და სხვათა. მისცენ კანონიერი მოწმობები თავის რაიონის ყველა მოქალაქეს პასუხის გებაში მისცენ მოქალაქენი წინააღმდეგობისა და საბჭოთა ხელისუფლების განკარგულებათა დარღვევისათვის, მოაწესრიგონ საბინაო საკითხი, ებრძოლონ სიღატაკეს, მიიღონ ზომები საერთო გამოკვების საკითხის გადასაწყვეტათ, და ამასთანავე რეგულიარულათ აწარმოონ, თავის მუშაობის შესახებ ანგარიშის წარდგენა ტფილისის რევოლიუციონურ კომიტეტის წინაშე.

6) რაიონის მცხოვრების ყოველ-მხრივ მუშაობის გასაძლოლათ, რაიონის რევკომი აწესებს განყოფილებას, რომელიც ექვემდებარება რა რაიონკომს ამავე დროს ექვემდებარება ტფილისის რევკომის სათანადო განყოფილებას ე. ი. მყარდება ორმაგ დაქვემდებარების პრინციპი, განყოფილების ესეთი მოწყობის ფორმა სპობს ერთის მხრივ ყოველნაირ დამოკიდებულებას და უზრუნველყოფს სახელმწიფოებრივის და არა ადგილობრივ ხაზს, მეორეს მხრივ ისპობა ბიუროკრატიულ ცენტრალიზმის საშიშროება, რომელიც არის ყოველივე ადგილობრივ თაოსნობის და თვითმოქმედობის ჩამხრჩობი, ტფილისის რევკომის განყოფილება აძლევს განკარგულებებს რაიონკომის სათანადო განყოფილებებს, ამასთანავე განსაკუთრებულ მნიშვნელობის განკარგულებები ეცნობება სარაიონო რევკომს, რომელიც თვალყურს ადევნებს მათ სისწორით და დროზე შესრულებას.

განყოფილებათა ყველა ღვალსაჩინო ზომები, როგორც პრინციპიალურ, ისე პრაქტიკულ მნიშვნელობისა, როგორც სესხის და დახმარების თხოვნები, შეტანილ უნდა იქმნას განსახილველად და დასამტკიცებლად სარაიონო რევოლიუციონურ კომიტეტში, რის შემდეგაც ეგზავნება ტფილისის რევკომის სათანადო განყოფილებას.

7. რაირევკომთან არსდება შემდეგი განყოფილებანი: 1) საბინაო, 2) ჯანმრთელობის დაცვის, 3) მუშათა და გლეხთა ინსპექცია, 4) სამოქალაქო მდგომარეობის აქტების მაგიდა და 5) ბუღალტერია. სხვა განყოფილებათა ორგანიზაცია რომელიც შეიძლება საჭირო შეიქმნენ პრაქტიკულ მუშაობის პროცესში, ხდება რაირევკომების მიერ ტფილისის რევკომის თანხმობით. განყოფილებათა გამგეებს ნიშნავს რაირევკომი და ამტკიცებს ტფილისის რევკომის სათანადო განყოფილება, განყოფილებათა გარდა შეიძლება დაარსებულ იქნეს საბჭოთა მუშაობის სხვა და სხვა სფეროში ესა თუ ის კომისიები, დასახულ მიზნების ასასრულებლათ და ამათივე იმ კამპანიის გაძლიერებული წესით ჩასატარებლათ. ზემოაღნიშნულ განყოფილებათა გარდა რევკომთან არსდება კანცელარია, რომლის საშუალებითაც რევკომს კავშირი აქვს და აწარმოებს მიწერ მოწერას ყველა განყოფილებებთან, ტფილისის რევკომთან და საბჭოთა ხელისუფლების სხვა ორგანოებთან.

8. განყოფილებათა მიზნები.

ა) საბინაო განყოფილება. სარაიონო რევკომების მოქმედების ფარგლებში არსებული საბინაო რაიონები ერთდებიან მთლიან საბინაო აპარატათ და ირიცხებიან უშუალოთ სარაიონო რევკომის უწყებაში. თვალყურს ადევნებს შენობის და ბინების წესიერად შენახვას და შეკეთებას. ღებულობს ფიცხელ ზომებს მშრომელთათვის უკეთესი საბინაო პირობების შესაქმნელათ ბურჟუაზიის ხარჯზე. მუშაობისათვის (ჩასახლება გადასახლება) მყარდება შემდეგი წესრიგი: ცენტრალური საბინაო განყოფილება აძლევს პრინციპიალურ განკარგულებას და არ ერევა მათ რაქტიკულად გადაწყვეტას სარაიონო საბინაო განყოფილების მიერ.

ბ) ჯანმრთელობის დაცვის განყოფილება.

თავისი მოქმედების საფუძვლად ხალხის ჯანმრთელობის დაცვის ეროში, განყოფილება ღებულობს უპირველეს გაჯანსაღების და სანიტარულ ზომების პრინციპების გატარებას, რომელთაც მიზნათ აქვთ ავადმყოფობის და ეპიდემიების წინასწარ გაფრთხილება, ადევნებს თვალ-ყურს, საზოგადოებრივ კვებია საქმის წესიერათ დაყანებას. სარაიონო რევკომის ჯანმრთელობის დაცვის განყოფილება აერთიანებს თავის უწყებაში აღნიშნულ რაიონის ტერიტორიის სამკურნალო და სანიტარულ საქმეს. განყოფილება ადგენს თავის მოსაზრებებს რაიონის საავადმყოფოების და აფთიაქების ქსელის გასაფართოებლათ და სამკურნალო დახმარების საქმის უკეთ მოსაწყობად რაიონულ რევკომების საშუალებით ტფილისის რევკომის ჯანმრთელობის დაცვის განყოფილებაში, და ხელმძღვანელობს ხსენებულ რაიონის საავადმყოფოების და აფთიაქების სათავეში დაყენებულ პირთა მოქმედებას აწარმოებს სამკურნალო-სანიტარულ ძალების აღრიცხვას, აწყობს ლექციებს და კითხვებს სასანიტარო—ჰიგიენო თემებზე. სანიტარული მეთვალყურეობა და ზომები მდგომარეობენ უმთავრესათ წყალსადენის, ჰაერის, ნიადაგის კვების, ბინების და საზოგადო სახმარებელ ადგილების სისუფთავის დაცვაში. განყოფილება ზრუნავს ყვავილის საწინააღმდეგო აცრაზე, თვალყურს ადევნებს ყველა ზომების ცხოვრებაში გატარებას; რაც კი შეეხება მასწავლებელთა და მოსწავლეთა ჯანმრთელობის დაცვას, ღებულობს ზომებს ჩამორჩენილ ბავშვების სწავლა-აღზრდის საქმის მოსაგვარებლათ, თვალყურს ადევნებს მოწაფეთა კვებისა და საკვების განაწილების საქმეს, ხელს უწყობს თავშესაფარების, ბაღების, საბავშვო კლუბების, სათამაშო და სასპორტო მოედნების მოწყობას. ზრუნავს საავადმყოფოებისთვის სურსათის და მედიკამენტების დროზე მიწოდებისათვის.

— მუშათა და გლეხთა ინსპექცია. განყოფილება აწარმოებს თავის მუშაობას შემდეგ დებულებათა მიხედვით: უშუალო ფაქტიური კონტროლი, რომელიც უზრუნველყოფს ცენტრალურ ხელისუფლების დეკრეტების და დადგენილებათა სასწრაფოთ და მიზანშეწონილად განხორციელებას, მეურნეობის ყველა დარგებში და სახელმწიფოებრივ გამგებლობაში, დეკრეტების გატარების მეთვალყურეობას, აღნიშნულ ორგანოთა მოქმედების გადასინჯვა მიღწეული რეზოლიუციების მიხედვით ინსპექციამ პასუხისგებაში უნდა მისცეს დამნაშავე თანამდებობის პირნი და 5) მოახსენონ სათანადო უმაღლეს ორგანოს მათი გადაყენების შესახებ, უნდა წარუდგინოს განსახილველად უმაღლეს ორგანოს კონკრეტიული წინადადება გამომუშავებული დაკვირვებით და გამოძიებით საბჭოთა ხელისუფლების აპარატის გაუმჯობესებისა, პარალელიზმის გაუქმებისა მუშაობაში, მეოჯახეობის უცოდინარობაში კანცელარიის საქმეთა გაჭიანურებაში და აგრეთვე ამა თუ იმ რაიონებში თვით სისტემის გარდაქმნის შესახებ. შემოღებულია მფრინავი მოულოდნელი რევიზიების სისტემა. ინსპექცია თვალს ადევნებს ყველა დაწესებულებების ორგანიზაციულ მუშაობას, ყოველ-გვარ საჩივრებისა და განცხადებების მიღებას და მათ სწორ მიმართვას, აგრეთვე აწყობს თვით ინსპექციასთან საჩივართა განსაკუთრებულ ბიუროს უკანონო მოქმედებათა შესახებ განცხადებების მისაღებათ, თავის მუშაობაში მუშათა და გლეხთა ინსპექცია პროფკავშირების საშუალებით უნდა ეყრდნობოდეს მშრომელ მასსას სარევიზიო მუშაობა არის წინასწარი ფაქტიური და მფრინავი, წინასწარი კონტროლი რევიზიას უკეთეს მეურნეობის ყველა შემოსავალ გასავალს, სესხებს და სხვა. ფაქტიური რევიზია გადასინჯავს საქმეთა ფაქტიურ მდგომარეობას, როგორც ორგანიზაციულ წარმოებითი, აგრეთვე ფინანსიურ დარგში. შემდეგი რევიზია გადასინჯავს ანგარიშს, თანხის სისწორით დახარჯვას და ყველა ზომებს, რომელიც მიიღო დაწესებულებამ ამ მაში აღნიშნულ ზომების გასატარებლად. მფრინავი რევიზია სწარმოებს სწრაფად გადაჭრით და მოულოდნელათ.

დ) მოქალაქეობრივი მდგომარეობის აქტთა ჩაწერის მაგიდა. ახდენს რეგისტრაციას: დაბადებისა, სიკვდილისა, ქორწინების, განქორწინებისა, ჟარ ს შეთქმისა განსაკუთრებულ ფორმით და ინსტრუქციით, რომელსაც ღებულობს თემების რევკომის გამგეობის მოქალაქეობრივი მდგომარეობის განყოფილების აქტის ჩასაწერ განყოფილებიდან.

— ე. ბუღალტერია. ახდენს კონცენტრაციას სარაიონო რევკომის ყველა განყოფილების ფინანსიურ მოქმედებისას და აწარმოებს ბუღალტერიას რაირევკომის განყოფილებებს ცალკე ბუღალტერია არა აქვთ.

რადიო

ინგლისელი მაღაროში მომუშავენი.

ლონდონი. 13-4. დღეს შედგება თათბირი მაღაროში მომუშავეთა დელეგატებისა მაღაროების პატრონებთან საჭირო ზომების განსახილველად გაფიცვის ლიკვიდაციისთვის. გაზეთები იტყობინებიან, რომ საკითხი მუშათა და მწარმოებელთა ურთი-ერთობის შესახებ ...ივით მუშების მიერ იქნება გადაწყვეტილი ხმების შემწეობით. უელსის მაღაროებში მომუშავ...ი ...ჭავე შეუდგნენ მუშაობას.

ზემო-სილეზიაში.

ლიონი. 12—4. ჰავასის სააგენტო გვაცნობებს გამოძიების შედეგებს, მოკავშირეთა უმაღლეს კომისიისას, შესახებ სამხედრო ორგანიზაციულ გამოსვლებისა, რომელსაც ცნობების მიხედვით, მეთაურობდა ლეიტენანტი დემინგი. გამოძიებამ გამოარკვია ზემო-სილეზიაში გერმანულ სასამართლოების მიერ წარმოებული მთელი რიგი ბოროტმოქმედებათა. ელეიდიდის ტრიბუნალის მოსამართლე კნოტი გაიქცა, იმავე ტრიბუნალის გეიმცის მოსამართლე არამც თუ გაიქცა, არამედ თანაც აი ყოლია იმ ყუთის გასაღები, რომელშიაც იყუფებოდა მნიშვნელოვანი საბუთები. საზღვარ-გარეთ გაიქცა აგრეთვე ბეიტენის ტრიბუნალის მოსამართლე ვისსელი, შემჩნეული ქარალის კონტრაბანდით გატანაში. კომისიამ დაამტკიცა ფაქტი გერმანელ პასუხისმგებელ პირთა მონაწილეობა ზემო-სილეზიის პლებისციტის შედეგის საწინააღმდეგო მოქმედებაში. ეს ფაქტი მტკიცდება ოფიციალურ განცხადებით, რომელიც წარუდგინა გერმანიის მთავრობამ უმაღლეს კომისიის შესახებ ახლად გაქცეულ 17 დაპატიმრებულის, რომელიც ურევიან კასელის საქმეში ამ განცხადებაში გერმანიის მთავრობა ამტკიცებს, რომ ხსენებულ პატიმართა გაქცევა მოწყობილ იყო პოლიციის აგენტების მიერ.

რუს-ლიტველთა სარკინიგზო კონვენცია. საგარეო საქმეთა სახალხო კომისრისაგან

3 მარტს რიგაში ხელმოწერილია რუსეთ-ლატვის-სარკინიგზო კონვენცია რომელიც შედგება შემდეგ ნაწილებისაგან; 1) კონვენცია პირდაპირი სამგზავრო და საბარგო მიმოსვლის შესახებ 2) მოგზაურთა, მათი ბარგის და ტვირთის გადაზიდვის მდგომარეობის შესახებ 3) შეთანხმება პირდაპირი მიმოსვლაზე და საბარგო ვაგონების სარგებლობის შესახებ. 4) რწმუნებულთა ოქმები, რომელნიც შეიცავენ ზოგიერთ სპეციალურ დეტალებს კონვენციის დადგენილებისას თანახმად ამ ოქმისა, რუსეთისა და ლატვიის შორის პირდაპირი მიმოსვლის აღდგენას საჩქაროთ მოსაწყობათ კონვენცია მის დამტკიცებამდის დროებით ძალაში შედის აპრილის თვიდან მის რატიფიკაციამდი.

საბჭოთა რუსეთის საერთაშორისო მდგომარეობა.

ბერლინი. 9 4. გაზეთი „ფრანკფურტერ ტრიბუნე“ ი მოჰყავს რა საფრანგეთ რუსეთის საიდუმლო შეთანხმება, აცხადებს, რომ ეს შეთანხმება არის ის ფაქტი, რომელიც ადასტურებს საბჭოთა რუსეთის მთავრობის საერთაშორისო მდგომარეობის გაძლიერებას.

თურქესტანის საბჭოთა რესპუბლიკა.

მოსკოვი. 13-4. (დასაწყისი მიღებული არ არის) . . . სირდარიის, სემირეჩინის, ფერგანის, სამარკანდის, ამიერკასპიის, ანუდარიის განყოფილების რ. ს. ფ. ს. ავტონომიური ნაწილი თურქესტანის საბჭოთა რესპუბლიკის სახელის მითვისებით, რომლის ხელისუფლება ეწყობა რ. ს. ფ. ს. რ. კონსტიტუციის თანახმად . . . უმაღლესი კანონმდებელი ორგანო არის რ. ს. ს. რ. მუშათა, გლეხთა, წითელ ლაშქრელთა და ყაზახთა დეპუტატების საბჭოების ყრილობა. ფედერალურ ხელისუფლების განსაკუთრებულ კომპეტენციას ეკუთვნიან: ა) გარეშე დამოკიდებულება, ბ) საგარეო ვაჭრობა, გ) სამხედრო ზომები სრულიად რუსეთის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტის დადგენილებით ფედერატიულ კავშირის დასამტკიცებლათ და ნაციონალურ საკითხში საბჭოთა ხელისუფლების მიზნის შეწონვით გასატარებლათ თურქესტანის საქმეებისთვის არსდება დროებითი კომისია სრულიად რუსეთის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტისა და სახ. კომისართა საბჭოსი.

ჯერჯერობითი ხამი ათას ექვსასი.

რიგა. 11 4 გერმანული გაზეთები უტყობინებიან ცენტრალურ გერმანიაში პოლიციის მოქმედების გაგრძელების შესახებ „ჯერჯერობით დაპატიმრებულია 3642 „აჯანყებული“ უმეტესობა მუშებია (ამას ნუ შეშლით).

ამხ. თაგუკაშვილის დაკრძალვის წესი

ქვეითას აპრილის 17-ს.

1.

დაკრძალვაში მონაწილეობას იღებენ: 1. პარტია, 2. საქართველოს რევოლიუციონური კომიტეტის და ქალაქები, 3. პროფესიონალური კავშირები და მუშათა ორგანიზაციები, 4. მეთერთმეტე არმიის გარნიზონის ნაწილები და საქართველოს წითელი ლაშქარი. 5. ჯავშნოსან „საბჭოთა საქართველოს“ კომანდა და 6. მუშათა და გლეხთა მილიცია.

2.

სიტყვების წარმოსათქმელად პასუხისმგებელი ორატორები მოწვეულნი არიან: 1. საქართველოს კომუნისტურ პარტიის ცენტრალურ კომიტეტისა, 2. საქ. კომ. პარტ. ტფილისის კომიტეტის, 3. საქართველოს რევოლიუციონურ კომიტეტისა და მე 4 მეთერთმეტე არმიის პოლიტიკურ განყოფილებისაგან.

3.

პროცესიის მსვლელობის წესი: 1. შესაკრებ ადგილად ინიშნება პლეხანოვის პროსპექტი (მიხაილოვის), მიხაილოვის საავადმყოფოს კარებთან 2. რაიონები და ნაწილები გამოდიან იმ ვარაუდით, რომ დანიშნულ ადგილზე სწორედ 2 საათს შეიკრიბნენ. 3. ა) კარების მარცხნივ კიროჩნის ქუჩისაკენ მწკრივდება ჯავშნოსან „საბჭოთა საქართველოს“ კომანდა, ბ) კომანდის გვერდით და შემდეგ დგებიან გარნიზონის ნაწილები, გ) კარების მარჯვნივ საქართველოს წითელი ლაშქრის ნაწილები, გ) კარების მარცხნივ კიროჩნის ქუჩის ... ორი მხარეზე—... ... შორებს და მუშათა ... კარების მარჯვნივ ... ზე—მუშათა და გლეხთა მილიცია. 4. ცხედრის გამოტანება მოხდება დღის 12 საათზე. მარშრუტი: პლეხანოვის პროსპექტი, კიროჩნის ქუჩა, ვერის აღმართი, ოლღას ქუჩა, რუსთველის პროსპექტი (ყოფ. გოლოვინსკი), ბარიატინის ქუჩა, ალექსანდროვის ბაღის ქვედა კარებამდის. 5. წინიდან კუბოს ჯავშნოსან „საბჭოთა საქართველოს“ კომანდას გამოაქვს, 6) კუბოს მოჰყვებიან თაბუკაშვილის ნათლობელნი და პასუხისმგებელნი ამხანაგები, შემდეგ ჯავშნოსან „საბჭოთა საქართველოს“ კომანდა, შემდეგ პროფესიონალური კავშირები და მუშათა ორგანიზაციები, შემდეგ მეთერთმეტე არმიის გარნიზონის ნაწილები, შემდეგ საქართველოს წითელი ლაშქრის ნაწილები და ბოლოს მუშათა და გლეხთა მილიცია.

4.

პლეხანოვის და კიროჩნის კუთხეში ჯავშნოსანის კომანდას სცვლიან პროფესიონალურ კავშირების და მუშათა ორგანიზაციების წარმომადგენელნი, რომელთაც მიაქვთ კუბო ვერის ხიდის ბოლომდე. იქ მათ სცვლის, საქართველოს წითელი ლაშქარი, რომელსაც მიაქვს კუბო რუსთველის პროსპექტამდე. შემდეგ კუბო მიაქვთ მეთერთმეტე არმიის ნაწილებს ბარიატინის ქუჩამდე და ბოლოს მილიციას.

სიტყვები წარმოითქმება შემდეგი რიგით: 1. საქართველოს რევოლიუციონური კომიტეტიდან, 2) საქ. კომ. პარტიის ცენტ. კომიტეტისაგან, 3. მეთერთმეტე არმიის პოლიტიკურ განყოფილებისაგან და საქ. კომ. პარტიის ტფილისის კომიტეტისაგან.

ყოველგვარი ცნობის მისაღებათ მიმართეთ ამხ. ქიქოძეს (სასახლე ოთახი № 4)

დაკრძალვის მომწყობი კომისია.

საყურადღებოდ

არავისთვის საიდუმლოებას არ შეადგენს ის გარემოება, რომ საქართველოში მოხდარმა პოლიტიკურმა აქტმა, რომელიც საზოგადოების ზოგიერთ წრეებში, სამწუხაროდ სრულიად ყალბად არის გაგებული და გათვალისწინებული, ბევრ არა საიმედო ელემენტებს სული ჩაუდგა და თავის ძველებურ გზისაკენ პირი აბრუნებია.

დღევანდელმა შექმნილმა მდგომარეობამ, რომელიც ჯერ კიდევ სათანადოთ არ არის შეფასებული ჩვენში ბევრი არა სასურველი პირი გამოიყვანა სამოქმედო ასპარეზზე თავის ჩვეულებრივ შავი საქმეების საკეთებლად. ვინ არ იცის, რომ საქართველოში ბოლშევიკების შემოსვლამ თავზარი დასცა ბევრს ისეთებს, რომელთა ისტორიაც ბნელით არის მოცული და ესლა გონება დაბნეულნი ცდილობენ უკანასკნელი ღონე მოიკრათონ თავის ავაზაკურ არსებობის შესანარჩუნებლად. ამ მიზნისათვის ისინი არავითარ საშუალებას არ ერიდებიან და ისეთი ხალხიც კი, რომელსაც არას დროს საზოგადოებრივი საქმე არ უკეთებია, დღეს ცდილობს „ახალ მოდურ“ სადღეგრძელოთ მოგვევლინოს ვითარცა მხსნელი ჩაგრული კლასისა და ამით თავისი ყალბი ვექსილები გაანაღდოს. მაგრამ მე კი ვეტყოდი მათ: შორს ხალხის მოღალატენო, თქვენ ჯეროვნად იცნობს ქართველი მშრომელი მასსა და არ მოგცემთ ნებას თარეშობისას.

ვინ არ უწყის, რომ საქართველოს ტერიტორია, განსაკუთრებით ამ ბოლო დროს, გადაიქცა „ღვთისმის ქვეყნად“, სადაც ყოველი მხრიდან ბოლშევიკების მიერ უკმაყოფილო ელემენტები მოეშურებოდნენ.

მაგრამ მათ ნაცტომი შეეშალეთ. ბოლშევიკები საქართველოსაც იცნობენ და ისინი ეხლა „ტუპიკში“ მოემწყვდიენ. რასაკვირველია, ასეთი ვაჟბატონები თავის ტყავს გადასარჩენად, ყოველნაირ ხრიკებს მიმართავენ, მაგრამ აქაც მათდა სამწუხაროდ კოვზი ნაცარში ჩაუვარდებათ. მე ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ საქართველოს საბჭოთა მთავრობა კატეგორიულ ზომებს მიიღებს ასეთი პირების წინააღმდეგ და გამწმენდს მათგან თავის სამშობლოს.

ჩვენ ამის საბუთებიც გვაქვს. თუ გადავავლებთ თვალს მოკლე წარსულს, ჩვენ დავრწმუნდებით, რომ ასეთი ელემენტები, რომლებიც პირველ დღეებში შემთხვევით დაიპატრონეს სხვა და სხვა ადგილები, დღეს ისინი იქიდან განდევნილნი არიან.

დღეს ქართველი ხალხი ს[illegible]ას მეტად [illegible]რთულ პოლიტიკურ [illegible]ის წინაშე; დღეს საქართველოს [illegible] იის ფურცლებზე ახალი [illegible] იწერება; დღეს საქართველო [illegible] ახალ ადმინისტრაციით [illegible]ს, რომელიც მოითხოვს შე[illegible] ღ[illegible] და მეტად საღ ანალიზს. [illegible] ყოველი ქართველის გონებაში ხდება დღეს ეს ანალიზი და სანამ ჯერ კიდევ პროცესი არ დამთავრებულა, სანამ ჯერ კიდევ ქართველი მასსა არ გარკვეულა საბოლოოდ იმაში, თუ რაც მოხდა,— მანამ გვმართებს მეტი სიფხიზლე, რათა ქართველი ხალხის ორჭოფობით არ ისარგებლონ ბნელმა ძალებმა და არ გაგვიტაცონ უფსკრულისაკენ.

აშკარაა ასეთ დროში თავს იჩენენ ისეთი ელემენტებიც, რომლებიც მოისურვებენ პირადი ანგარიშების გასწორებას და ამით გაართულებენ ისედაც მეტად გართულებულ მდგომარეობას. მაგრამ მე მჯერა, რომ ქართველი მშრომელი ხალხი ალღოს აუღებს ყველა ასეთ გამოსვლებს და სათანადოთ დაზაზმული მახვილს ჩასცემს ყველა იმ პირთ, რომელნიც მოინდომებენ წყლის ამღვრევას და შემდეგ ამ მღვრიე წყალში თევზების ჭერას. ამ შემთხვევაში მთავრობამ მეტი ყურადღება უნდა მიაქციოს ტფილისის განაპირა უბნებს და განსაკუთრებით პროვინციებს, სადაც შეიძლება ადგილი ქონდეს უფრო მეტ ბოროტმოქმედებას, ვიდრე ცენტრში. მე მინდა ამ წერილში მივაქციო ყურადღება ვისაც ჯერ არს, ტფილისის სწორედ ერთ განაპირა უბანს— ავლაბარს. ავლაბარი (ძველად „ისანად“ წოდებული) ტფილისის უძველესი უბანია, სადაც ძველად ქართველები ცხოვრობდნენ. მაგრამ, როდესაც აღმოსავლეთში—ოსმალეთში და სპარსეთში სომხები მეთვრამეტე საუკუნის დამლევში განიცდიდნენ სასტიკ დევნას,—ისინი გადმოსახლებული იყვნენ საქართველოს ტერიტორიაზე თანახმად საქართველოსა და რუსეთის მმართველობისა. მაგალითად 1809 წ. როგორც ისტორია გადმოგვცემს, ავლაბარში დასახლებული იყო ორი ათასი (2,000) ოჯახი სომხობისა. ამ გვარად ავლაბარში მოსახლეობენ ქართველებთან ერთად სომხებიც.

სამწუხაროდ, უნდა აღინიშნოს, რომ ეს უბანი ტფილისში ყველაზე უფრო ჩამორჩენილია. მიუხედავად იმისა, რომ ამ რაიონში კულტურულ დაწესებულებათა რიცხვი მრავალია, (მე ამ შემთხვევაში სკოლები მაქვს სახეში), უნდა ითქვას სამწუხაროდ, რომ ეს სკოლები თვით ხალხის ცხოვრებაში არავითარ მონაწილეობას არ ღებულობენ და უფრო ფორმალურ ნიადაგზე სდგანან, რაც დღევანდელ მომენტს არ შეეფერება. სწორედ ასეთ უბანს უნდა მიექცეს განსაკუთრებითი ყურადღება. უნდა აღდგენილ იქნას ზოგიერთი კულტურული წრეები რომლებიც წინად არსებობდნენ, უნდა განახლებულ იქნას ლექციების კითხვა სახალხო უნივერსიტეტის განყოფილებაში და სხვა ასეთები.

სწორეთ ასეთი ორგანიზაციულად კულტურული მუშაობით ჩვენ საშვალებას მოვუსპობთ ზოგიერთ საეჭვო პირებს მოქმედებისას და ხელს შევუწყობთ ჩვენი სახელმწიფოებრივი წესწყობილების განმტკიცებას.

აღსანიშნავია ისიც, რომ ბოლშევიკების შემოსვლის პირველ დღეებში ავლაბრის სოროებიდანაც გამოძვრენ ბევრი მალულად მომქმედი ვაჟბატონები და თავის ძველებურ საგმირო საქმეებს კიდევ შეუდგენ; მაშინ კიდევ, როდესაც ბოლშევიკების ჯარი ჯერ შემოსული არ იყო ქალაქში, ისინი იარაღში ჩასხდნენ და მოყვენ ძარცვა გლეჯას.

რა საკვირველია ამ ხნის განმავლობაში საგრძნობლად გაიწმინდა შეიარაღებული ძალები ავლაბარში, მაგრამ მე ვიტყოდი—არა საკმარისად: კიდევ და კიდევ საჭიროა მათი გაწმენდა. ჩემის აზრით იარაღი ისეთ კაცს-კი არ უნდა ქონდეს მიცემული, რომლისთვისაც თვით მოქალაქეს ეშინია და გაჭირვების დროს ვერ დაუძახია, არამედ ისეთ ადამიანს, რომელიც ადგილობრივ მცხოვრებთა მიერ ნდობით არის აღჭურვილი. ამასთან ერთად მე საჭიროდ მიმაჩნია განცხადდეს საყურადღებოდ, რომ ადგილობრივი სარაიონო ორგანიზაციები მჭიდროდ უნდა იყვნენ დაკავშირებული თავის ცენტრალურ ორგანოებთან და არავითარ შემთხვევაში სეპარატიულ გამოსვლას ადგილი არ უნდა ქონდეს. ასეთ მომენტებს დღეს-დღეობით უფრო უნდა ვებრძოლოდ, ვინაიდან, წინააღმდეგ შემთხვევაში ეს შექმნის ნარქიას და ძირს გამოუთხრის არსებულ წესწყობილებას.

როგორც მკითხველებს მოეხსენებათ ყოველ რაიონში არის ადმინისტრატიული ერთეული, კომისარიატი, რომელიც, განაგებს ადგილობრივ საქმეებს და რომელიც ჩემის აზრით, უნდა ემორჩილებოდეს მხოლოდ და მხოლოდ მილიციის უფროსს და არავითარ შემთხვევაში სხვა რომელიმე ადგილობრივ ორგანიზაციას. ამასთანავე ერთად ეხლა რაიონებში შექმნილია ქვეკანყოფილებანი, რომელიც უნდა ექვემდებარებოდეს ცენტრალურ საშინაო განყოფილებას და არავითარი კავშირი არ უნდა ქონდეს სარაიონო ორგანიზაციასთან.

ჩვენ გვესმის ადგილობრივ რევკომის მთელი დანიშნულება, მათი მეტად საპასუხისმგებლო მუშაობა და თუ გვსურს, რომ საქმე წესიერად სწარმოებდეს, აუცილებელი საჭიროებაა, რათა ეს ადგილობრივი რევკომები მოქმედობდენ მეტის კონტაქტით ცენტრალურ ორგანოებთან და ყოველი თვითნებითი ნაბიჯი ძირშივე იქმნას მოსპობილი. წინააღმდეგ შემთხვევაში მოხდება ფუნქციათა არევა, რაც შეიქმნის ანარქიას და ნიადაგს მოუმზადებს სხვა და სხვა ანტირევოლიუციონური გამოსვლებს. მე მრწამს, რომ ჩვენი მთავრობა სასტიკ ზომებს მიიღებს ყოველი ასეთი გამოსკლების წინააღმდეგ და შეეცდება დაამყაროს მეტი ერთსულოვნება და კონტაქტი სხვა და სხვა ორგანიზაციებში.

სამწუხაროდ უნდა აღვნიშნო, რომ ავლაბარში იყო ისეთი შემთხვევა, როდესაც ადგილობრივი რევკომის წევრი არა თუ ჩაერია ბინის საქმეში, პირდაპირ კატეგორიული წინადადებაც-კი მისცა ერთი სახლის მცხოვრებს, რომ მათ დაეცალათ ბინა 24 საათის განმავლობაში და როდესაც ავლაბრის რევკომის წევრს [illegible]. ზახარიანცს ერთ ოჯახთაგანმა წარუდგინა სათანადო ოფიციალური მოწმობა თვით კომუნისტური პარტიის ბელადისა და საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარის ფ. მახარაძისა მან ესეც არ იკმარა და ბევრი არა საკადრისი სიტყვებიც-კი დაახალა. აი, ასეთი პირები არ უნდა იყვნენ არა თუ რომელიმე პოლიტიკურ ორგანიზაციებში საქმიანოდ, არამედ თვით პარტიაშიც, ვინაიდან ისინი თავისი მოქმედებით ქმნიან არსებულ მდგომარეობის საწინააღმდეგო პირ[illegible]. მაშასადამე მით ხელს უწყობენ კონტრევოლიუციას.

დასასრულ მინდა შევეკითხო ქალაქის რევკომს: რა პრინციპზეა აგებული ავლაბარ-ხარფუხ-ნავთლუღის სარაიონო რევკომი, სადაც 5 წევრში, მხოლოდ ერთია ქართველი? და ისიც არა პრეზიდიუმის წევრი?! როგორც ეტყობა აქ ვითომ რეალურ მოსახლეობის პრინციპია დაცული და ვინაიდან ზემოხსენებულ რაიონებში სომხობა ცხოვრობს უმთავრესად ამიტომ არის ასეთი შემადგენლობა: 1 ქართველი, 1 თათარი და 3 სომეხი; (ამ უკანასკნელთაგან შესდგება მთელი პრეზიდიუმი) თუ მართლაც რეალური მოსახლეობის პრინციპი უდევს საფუძვლად მე მაინც ვიტყოდი, რომ პროპორცია არ არის წესიერად დაცული.

მე მგონია ნამდვილად-კი რომ, ამ შემადგენლობას აქვს სრულიად შემთხვევითი ხასიათი, რომელიც მომავალში ქალაქის რევკომმა უნდა გამოასწოროს.

გრ. ლ—ძე.

რუსეთ-სპარსეთის ხელშეკრულება

გამხნევებული იმ მიზნისადმი მისწრაფებით, რომ შემდეგ დამყარებულ იქმნას მტკიცე კეთილ-მეზობლური და ძმური დამოკიდებულება, საბჭოთა რუსეთის და სპარსეთის მთავრობებმა თავიანთ რწმუნებულების გვ. ჩიჩერინის ლ. მ. კარახანოვი, ალი-გულხანისა და მოშავეროლ-მამალეკის საშუალებით ა. წ. 26 თებერვალს მოსკოვში დასდვეს ხელშეკრულება, რომლის დებულებებიც შემდეგია:

რუსეთი უპირველესად ყოვლისა კიდევ ერთხელ აცხადებს უარს რუსეთის მთავრობის მიერ ყოველგვარ იძულებითი პოლიტიკის წარმოებაზე სპარსეთის მიმართ, რომელიც დაემხო მუშების და გლეხების ნებისყოფით და ყველა წინათ დადებულ ტრაქტატებს, ხელშეკრულებას, კონცესიებს და შეთანხმებებს, რომლებიც ამცირებდა სპარსეთის ხალხს, აცხადებს გაუქმებულად და ძალა დაკარგულად. რუსეთის მთავრობა ამასთანავე ამ ჩირქს სცხებს მეფის რუსეთს რომელმაც ევროპის სხვა სახელმწიფოებთან დასდო ისეთი ხელშეკრულება, რომლის ძალითაც მტაცებლები აწარმოებდნენ უხეშ ძალადობას აღმოსავლეთის ხალხთა მიმართ და არღვევდნენ აზიის სახელმწიფოთა სუვერენიტეტს.

ამავე-დროს უქმდებოდა აგრეთვე ყველა ის ხელშეკრულებანი, კონცესიები, შეთანხმებები და სხ., რომლებიც იყო დადებული რუსეთის ყოფილ მთავრობის და სხვა მესამე სახელმწიფოს შორის სპარსეთის საზარალოთ.

საზღვრების შესახებ ორივე სახელმწიფოთა შორის ბაზათ მიღებულია საზღვრები, რომელიც იყო გამორკვეული 1881. წ. განსაზღვრულ კომისიის მიერ. ამასთანავე რუსეთის მთავრობა უარს ამბობს კუნძულ აშურ-ადის და სხვ. სარგებლობაზე, რომელიც არის სპარსეთში სტრა-ბადის პროვინციის სანაპიროსთან და უბრუნებს სპარსეთ ფირუზეს გარშემო მდებარე ადგილებით, რომელიც დაუთმო მეფის რუსეთს 1893 წ. ქალაქი ძველი სერახსი კი თავის რაიონით, რომელიც შემოსაზღვრულია მდინარე სერახსით რჩება რუსეთს. საზღვარზე მდებარე მდინარეთი და წყლებით სარგებლობა, როგორიც არის მდინ. ატრეკი და სხვა, სწარმოებს თანასწორ უფლებებით. ყველა საზღვრების შესახებ სადაო საკითხების გადასაწყვეტათ შექმნილი იქნება ორივე სახელმწიფოთა წარმომადგენლებისგან შემდგარი შერეული კომისია.

ორივე მხარე უარს ამბობს ურთი ერთ შინაურ საქმეში ჩარევაზე.

სპარსეთი და რუსეთი ურთიერთ მიმართ ვალდებული არიან, არ დაუშვან არავითარი მიზნური მოწყობა, ორგანიზაცია და ჯგუფები, რომლებსაც დასახული ექნებათ მიზნათ შეთანხმების მხარეებთან ან და მათ მოკავშირეთა წინააღმდეგ ბრძოლის წარმოება. აკრძალულია შეტანა და გატარება ორივე მხარეს ტერიტორიაზე ყველა იმისა, რაც იქნება საზარალო სპარსეთისა და რუსეთისათვის, და არ უნდა მოხდეს არც ერთის ტერიტორიაზე მოკრეფა და მობილიზაცია ლაშქრისა, სამტრო ორგანიზაციებისა, აგრეთვე მათ ტერიტორიაზე ყოფნა მესამე სახელმწიფოს შეიარაღებულ ძალათა, რომელიც ზიანს მიაყენებს ორივე სახელმწიფოს ინტერესებს. იმ შემთხვევაში, თუ მესამე სახელმწიფო შეიარაღებულ ძალის ჩარევით შეეცდება განახორციელოს დაპყრობით პოლიტიკა ან და გაიხდის სპარსეთს შეთანხმების მხარეთა წინააღმდეგ სამხედრო მოქმედების ბაზათ, რუსეთს ნება ეძლევა, თუ სპარსეთი ვერ შესძლებს აიცილოს მოსალოდნელი საფრთხე, შეიყვანოს თავისი ჯარი უკანასკნელის ტერიტორიაზე და და მიიღოს საჭირო სამხედრო ზომები ხიფათის თავიდან ასაცილებლად, რის შემდეგ გაც ეს ჯარები დაუყონებლივ გაყვანილ უნდა იყვნენ სპარსეთის საზღვრებიდან. ამ [illegible] ძალით სპარსეთის ფლოტის გემთა ეკიპაჟიდან ჩამოშორებული უნდა იქნენ მესამე სახელმწიფოს ყველა მოქალაქენი, რომელთა მოქმედება სამტროთ იქნება მიმართული რუსეთისადმი.

ფინანსიურ-პოლიტიკის შესახებ რუსეთი ყველა ვალებს გაუქმებულად აცხადებს, რომლებიც სპარსეთმა აიღო რუსეთის წინანდელ მთავრობისაგან, აგრეთვე უარს ამბობს სპარსეთის იმ სახელმწიფო შემოსავლით სარგებლობაზე, რომელიც უზრუნველყოფდა აღნიშნულ ვალებს. რუსეთის მთავრობა უარს ამბობს აგრეთვე ფინანსიურ ექსპლოატაციის წარმოებაზე, რომელიც იწვევდა სპარსეთის დამონავებას და უბრუნებს სპარსეთის ხალხს ყველა ღირებულებას, ფულს და საერთოთ სპარსეთის აღმრიცხველ-გამსესხებელ-ბანკის აქტივსა და პასივს, სპარსეთში მყოფ ამ ბანკის უძრავ და მოძრავ ქონებით.

რუსეთი გადასცემს უსასყიდლოთ სპარსეთს სრულს საკუთრებათ: ა) ენზელ-თეირანის და ყაზვინ ჰამადანის შარა გზებს, ყოველივე შენობებით, მიწით და ინვენტარით. ბ) ურმიის ტბაზე არსებულ ნავთსადგურებს და გემებს. გ) ჯულფა-თავრიზის და სოფიან-ურმიის ტბის რკინის-გზებს, ყოველივე შენობებით და მოძრავი შემადგენლობით, დ) ყოფილ მეფის მთავრობის მიერ სპარსეთში მოწყობილ ტელეგრაფს და ტელეფონის მთელს ქსელს, ყოველივე ქონებით.

ე) პორტ-ენზელის საწყობებით, ელექტრონის სადგურებით და სხვა შენობებით.

გაუქმებულია 1828 წ. თურქმენჩაის ხელშეკრულება, რომლის ძალითაც სპარსეთს არ შეეძლო კასპის ზღვაზე ჰქონდა ფლოტი.

იმ ბინებიდან და ქონებიდან, რომელიც სპარსეთში ეკუთვნოდა რუსეთს, ამ უკანასკნელის განკარგულებაში რჩება მხოლოთ ნაწილი, რომელზედაც მოთავსებულია რუსეთის მისიები თეირანში და ზერგანდეში და აგრეთვე სპარსეთში არსებულ რუსეთის ყოფილ გენერალურ საკონსულოების და ვიცე-საკონსულოების შენობანი და ქონებანი. ზერგანდეს ბინის მმართველობა გადაეცემა სპარსეთს. თავის მხრივ სპარსეთი მოვალეა, რუსეთის მიერ უკანვე გადაცემული ქონებით არ ასარგებლოს სხვა რომელიმე მესამე სახელმწიფო ან მისი მოქალაქენი.

სპარსეთის მთავრობა თანახმაა განსაკუთრებულ პირობებით შეეკრას რუსეთს ახალი შეთანხმებით კასპის ზღვის სამხრეთ ნაპირების თევზის სამრეწველოების საექსპლოატაციოთ. დროებით ამ პირობათა გამომუშავებამდე უნდა მიღებულ იქნას ზომები, რათა უზრუნველყოფილი იქმნას ხსენებულ სამრეწველოებიდან რუსეთისთვის თევზის მიწოდება.

რუსეთის ყველა სარწმუნოებრივი მისიები სპარსეთში იხურება და მომავალში ასეთი მისიები აღარ იგზავნებიან, ურმიაში არსებულ მართლმადიდებელ მისიის და ყველა ამგვარ დაწესებულებათა მიწები და ქონება უსასყიდლოთ გადაეცემა სპარსეთის ხალხს სკოლების და სხვა კულტურულ-განმანათლებელ დაწესებულებათა მოსაწყობათ,

რუსეთის იურისდიქცია სპარსეთში ისპობა და რუსეთის მოქალაქენი სარგებლობენ იმავე უფლებებით, როგორც ადგილობრივი მოქალაქენი და ექვემდებარებიან სპარსეთის კანონებს. მათი ყველა სამოსამართლო საქმეები გარჩეულ უნდა იქნას [illegible] ადგილობრივ სასამართლოებში.

რუსეთის და სპარსეთის მოქალაქენი ურთიერთ ანთავისუფლებენ სამხედრო ბეგრისაგან იმ ქვეყნების სასარგებლოდ სადაც ისინი სცხოვრობენ და აგრეთვე სამხედრო გადასახადებისაგან.

რუსეთის და სპარსეთის მოქალაქენი სარგებლობენ გადასვლა-გადმოსვლის უფლებით, რომელიც მინიჭებული აქვთ უცხო უკეთ განწყობილ სახელმწიფოთა მოქალაქეთ, გარდა რუსეთთან მოკავშირე სახელმწიფოებისა.

სავაჭრო ხელშეკრულებანი უნდა განახლებულ იქმნას მოკლე დროში ხელშეკრულების ხელის მოწერის შემდეგ. საქონლის შეტან-გამოტანის, სა[illegible] და სხვ. საკითხები გადაწყვეტილ იქნება სავაჭრო კონვენციით, რომელსაც გამოიმუშავებს ორივე სახელმწიფოს წარმომადგენელთაგან შემდგარი საგანგებო კომისია. მყარდება ურთიერთ შორის თავისუფალი ტრანზიტი ორივე სახელმწიფოზე გატარებით [illegible], უფრო მეტი ბაჟის გადახდევლათ, ვიდრე კეთილ განწყობილ [illegible] საქონელზე, გარდა რუსეთის მოკავშირე სახელმწიფოების.

ფოსტა-ტელეგრაფის დამოკიდებულება აღდგენილ იქნება მოკლე დროში, განსაკუთრებულ კონვენციის თანახმად.

ორივე სახელმწიფოს სატახტო ქალაქებში არსდება სრულუფლებიანი წარმომადგენლობა ექსტერიტორიალური და სხვა უფლებებით, საერთაშორისო კანონების თანახმად, რომელიც [illegible] ორივე სახელმწიფოში დიპლომატიური წარმომადგენლობის შესახებ. საკონსულოები დაარსებულ-განსაზღვრული იქნება ორივე სახელმწიფოში მოქმედ საკონსულო კონვენციით და წესებით, თვით დაწესებულებანი კი დაარსებულ იქმნებიან უმოკლეს დროში.

ხელშეკრულების რატიფიკაცია უნდა მოხდეს 3 თვის განმავლობაში და ძალაში შედის ხელის მოწერისთანავე.

რედაქტორი თედო ღლონტი.
გამომცემი დრ. მთავარი კომიტეტისა.

დაიკარგა სახელმწიფო უნივერსიტეტის პირადობის მოწმობა ჩაითვალოს გაუქმებულად გიორგი ჩხიკვაძე. 800

დაიკარგა პირადობის მოწმობა მოცემული ტფ. სახელ. უნივერ. მიხეილ ალმასხანიძე ურუშაძის სახელზე. ჩაითვალოს გაბათილებულათ. 801

დაიკარგა დაიკარგე სახელმწიფო უნივერსიტეტისგან მოცემული პირადობის მოწმობა, მატრიკული და შესასვლელი ბილეთი საექიმო ფაკულტეტის მე 2-რე კურსის, ირაიდა გაჩეჩილაძეს გთხოვთ ჩაითვალოს გაუქმებულად. 804

დაიკარგა პირადობის მოწმობა № 163 მოცემული ტფილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტისაგან. ჩაითვალოს გაუქმებულად. სტუდენტი მიხეილ ჩარგეიშვილი 808

დაიკარგა ტფილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში შესასვლელი ბარათი, პირადობის მოწმობა მოცემული ტფილისის სახ. უნივერსიტეტიდან და პირადობის მოწმობა—მილიციის სამმართველოდან № 42. ძარიამ ფოფხაძის სახელზე, ითვლებოდეს გაუქმებულად. 8 2

დაიკარგა პირადობის მოწმობა № 54 მოცემული მუშა გლეხთა მილიციის სამმართველოდან იულია სულაქველიძის სახელზე, ითვლებოდეს გაუქმებულად. 813

დაიკარგა [illegible] კოოპერატივ „უნივერსალის“ გამგეობის [illegible] კოოპერატივ „უნივერსალის“ [illegible] № 5 [illegible] ჩაითვალოს. 803.

გპარდიელი [illegible] 1921 წ. 17 თებერვლის შემდეგ [illegible] ტფილისში [illegible] ქუჩ. № 14. [illegible] 807

ყოფ. გიმნაზ. დამამთავრებელი და გამგე მათემატიკის მასწავლებელი ი. [illegible]

ამზადებს [illegible]

[illegible] კლასის მოწმობაზე [illegible] ალექსის ქუჩ. კუთხე 25—5, 9—12 ს. 4—6 ს. 796

ექიმი

ნ. ა. არუთინოვი

სპეციალურად ხიფილისი (914 & 606) [illegible] ვენერიული ტრიპერი და შედეგები.

[illegible] ქ. 5, [illegible] მიღება 10—12 საათ. სად. 5—7 ს. 732